

Список використаних джерел:

1. Бовсунівська Т. Теорія літературних жанрів. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2009. С. 438.
2. Галич О. Українська документалістика на зламі тисячоліть : специфіка, генеза, перспективи : монографія. Луганськ : Знання. 246 с.
3. Герасименко Н. Сучасна воєнна проза : жанрово-стильова типологія. *Слово і Час*. 2023. № 3. С. 35–49.
4. Єфименко О. Щоденник війни // Київ. Жінки. Війна : збірка / упор. і передм. М. Іванцова. Київ : Креативна агенція «Артіль», 2023. С. 22–39.
5. Пухонська О. Літературний вимір пам'яті : монографія. Київ : Академвидав, 2018. 304 с.
6. Рябченко М. Екстремальні свідчення в сучасній літературі : особливості художньо-документальних наративів полонених в Криму та на Сході України. *Nalnowsza slowianska literatura i kultura popularna*. 2019. С. 37–45.
7. Щоденник. *Літературознавчий словник-довідник* / упоряд. Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. Київ : ВЦ «Академія», 1997. 752 с.
8. (2008). *Dziennik. Słownik terminów literackich*. [Ел. ресурс]. Режим доступу: <https://www.bryk.pl/slowniki/sownik-terminow-literackich/69082-dziennik> (дата звернення: 17.03.25).
9. Kulinska Y., Gerasimenko N., Koval O., Redkina O. Diary in modern Ukrainian literature : varieties of the genre. *Linguistics and Culture Review*. URL: <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5nS4.1546> (дата звертання: 22.03.25).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-16>

Лазебник Я. О.,

*аспірант кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Приватного вищого навчального закладу «Європейський університет»
м. Київ, Україна*

РОЛЬ ПОЛІТИЧНОГО КЛАСУ У ПОСИЛЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ: ПРОБЛЕМНІ ТА СИЛЬНІ СТОРОНИ

Сучасна українська держава також постала перед зовнішніми та внутрішніми загрозами та ризиками. Вже більше трьох років, починаючи з 24 лютого 2022 р., Україна відстоює свою цивілізаційну суб'єктність та територіальну цілісність. У протистоянні

повномасштабній військовій агресії РФ та в умовах внутрішньої нестабільності український народ демонструє незламний характер, єдність та національну стійкість.

В Україні через усю її історію проблема стійкості проходить головною темою. Існує ряд історичних чинників, які відіграли основну роль у формуванні цієї особливої характеристики українського народу і залишили глибокий слід у масовій свідомості.

До найсуттєвіших з них можна віднести період на межі XIX–XX століть етнокультурне, а пізніше й суспільно-політичне розділення України між двома імперіями; 1917–1921 роки, коли відбувається боротьба за збереження національної стійкості у контексті коливань української держави щодо вибору майбутньої долі; часи сталінських репресій протягом 1920–1930-х років, коли український народ зазнав масового знищення, національна стійкість приховувалася і здебільшого зберігалася у родинному колі у персональних життєвих історіях; Друга світова війна, під час якої національна стійкість переходила у групові стратегії й адаптивні практики українців, і водночас репрезентувала як героїчні, так і трагічні приклади (геноцид, голокост); період формування посттоталітарною радянською владою квазіспільноти – так званого «радянського народу» [3, с. 5; 1, с. 24]. І, нарешті, сьогодні, в умовах війни з РФ, важливою складовою забезпечення національної стійкості для України може розглядатися новий етап творення державності та відновлення суверенітету.

Ці та інші загрози та небезпеки, що постійно випадали на долю українського народу, та й переслідують у сьогоденні, сприяють формуванню в українців незрівнянної національної стійкості до подолання найтяжчих випробувань та негараздів [2, с. 23].

У 2021 році з метою забезпечення здатності суспільства і держави своєчасно виявляти вразливості, ідентифікувати загрози та оцінювати ризики, мінімізувати або запобігати їх негативним впливам, ефективно реагувати та повномасштабно і швидко оновлюватися після реалізації загроз або настання кризи, було розроблено і Указом Президента затверджено Концепцію забезпечення національної системи стійкості [4].

У даному документі національна стійкість інтерпретується як здатність суспільства і держави до ефективного протистояння загрозам будь-якого характеру і походження, швидкого адаптування до змін безпечового середовища, підтримування сталого функціонування, швидкого відтворення до бажаної рівноваги після кризових ситуацій [4].

Отже, основна мета національної стійкості – протистояти загрозам.

Аналіз українського досвіду останніх років, здійснений у контексті різноманітних досліджень стійкості, дозволяє виокремити як проблеми, так і сильні сторони України, вивчення яких допоможе українському народу під час війни протистояти усім небезпекам, а після перемоги відновити та розвинути країну.

Щодо найбільш проблемних моментів, то серед них можна виокремити насамперед такі як: катастрофічна ситуація в економіці, відсутність у держави власних ресурсів, а також залежність від підтримки партнерів.

Великої ваги набуває розвиток демократії, співпраця активних громадян й влади, політична відповідальність політичного класу перед українським суспільством тощо. І, звісно, необхідні на всіх рівнях боротьба з корупцією, реформа правоохоронних органів, судової системи й т.і.

До сильних сторін, що забезпечують національну стійкість України, сьогодні можна віднести такі:

1) незламність українського народу, яка полягає у наявності сильного відчуття історії, відчуття цілей, відчуття своєї місії. Українці сьогодні протистоять всесвітньому злу, захищають цивілізацію, демократію, вільний і справедливий світ, відстоюють свою націю, яка має давню історію і повинна мати щасливе майбутнє;

2) приналежність до спільноти, що забезпечується наявністю тісних зв'язків у цій спільноті, потужна мережа підтримки (наприклад, за весь період гібридної війни Росії проти України в єдину мережу сплелася ветерансько-волонтерська спільнота як приклад добровільної участі у протистоянні ворогові та захисті крани тощо). Тобто проявами стійкості українців в умовах воєнно-політичної кризи можна вважати утворення різних форм громадянської самоорганізації.

3) довіра до влади, постійна комунікація з населенням (щоденне інформування про хід подій на фронті тощо);

4) демократія і свобода [5].

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, можна дійти висновку, про те, що формування національної стійкості, яка сьогодні часто використовується як характеристика українського народу, відбувалось впродовж всієї історії України. На долю українського народу припало багато випробувань та негараздів, подолання яких сприяло формуванню в українців національної стійкості.

На сучасному етапі політичним класом України розроблено і затверджено Концепцію забезпечення національної системи стійкості, запровадження якої сприяє посиленню рівня готовності суспільства і держави до реагування на небезпеки та загрози, що передбачає визначення вразливостей, своєчасне розпізнання загроз і оцінку ризиків. Основна мета стійкості – це готовність і спроможність суб'єктів системи стійкості протистояти загрозам, чому сприяють такі складові, як незламність українського народу, приналежність до спільноти; довіра до влади; демократія і свобода.

Список використаних джерел:

1. Дронова О., Кононенко О. Славутич: формування потенціалу стійкості міста в умовах сучасних викликів та загроз. *Український географічний журнал*. 2019. № 3(107). С. 22–36.
2. Національна доповідь: Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз / ред. кол. С. І. Пирожков та ін. / Київ : ПіЕН ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2022. 552 с.
3. Пирожков С. Національна стійкість України: стратегія забезпечення. *Український географічний журна*. 2022. № 2(118). С. 3–10.
4. Про рішення РНБО України від 20 серпня 2021 року «Про запровадження національної системи стійкості». Указ Президента України № 479/2021 від 27 вересня 2021 року. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181>
5. Формула української стійкості. *Дзеркало тижня*. 17 грудня 2022 року. URL: [URLhttps://zn.ua/ukr/SOCIUM/formula-ukrajinskoji-stijkosti.html](https://zn.ua/ukr/SOCIUM/formula-ukrajinskoji-stijkosti.html) [дата звернення 22.10.2024].

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-17>

Степанов А. Т.,

*студент 4 курсу заочної форми навчання
за спеціальністю 052 – Політологія
кафедри державно-правових і гуманітарних наук
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Шаповалова А. М.,

*кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри державно-правових і гуманітарних наук
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОПУЛІЗМ ЯК РІЗНОВИД МАНІПУЛЯТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗАГРОЗА УКРАЇНСЬКІЙ ДЕМОКРАТІЇ ПІСЛЯВОЄННОГО ЧАСУ

Сьогодення України потребує нової парадигми управлінських і політичних рішень. На наше переконання, у сучасному політичному дискурсі України популізм став одним із найпоширеніших явищ, що становить серйозну загрозу демократичним процесам та інституціям.